

Fővárosi Ítéltábla

17.Pf.20.355/2021/6.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Szabó Gábor ügyvéd (Cím4.) által képviselt Felperes1 (Cím2.) felperesnek – dr. Molnár Arnold ügyvéd (Cím5) által képviselt Alperes1 (Cím1.) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Balassagyarmati Törvényszék 2021. február 23. napján meghozott 27.P.20.497/2019/33. számú ítélete ellen az alperes 34. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Az alperest mentesíti a perköltség fizetése alól, és kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 36.000 (harminchatezer) forint elsőfokú perköltséget és az állam javára az állami adóhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára 43.200 (negyvenháromezer-kétszáz) forint kereseti illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 12.000 (tizenkétezer) forint másodfokú perköltséget, és az állam javára az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette emberi méltóságát. Kérte továbbá az alperes kötelezését 720.000 forint sérelemdíj és annak kamata, valamint perköltsége megfizetésére.

[2] Keresetének ténybeli alapjaként előadta, hogy 2014. április 25-től június 24-ig, illetve 2015. április 5. és 22. között előzetes letartóztatott volt az alperesi intézetben, ugyanitt 2014. június 25-től 2015. április 4-ig szabadságvesztés büntetését töltötte. Állította, hogy a szabadságvesztés büntetése idején a zárakban 274 napon 4 m² alatt és további 240 napon

3,11 m² alatt volt az egy főre eső mozgástér. A 2014. évi előzetes letartóztatása idején 59 nap, a 2015. évi előzetes letartóztatásakor pedig 14 nap volt 4 m² alatt az egy főre eső mozgástér. Ezáltal embertelen, megalázó bánásmódban részesült, ami sértette emberi méltóságát. Hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdésére, 2:52. §-ára, a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendeletre (a továbbiakban: Bv.tvr.), a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényre (a továbbiakban: Bv.tv.), a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendeletre (a továbbiakban: R1), illetőleg a szabadságvesztés, az elzárás és az előzetes letartóztatás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendeletre (a továbbiakban: R2). Vitatta, hogy jogerős szabadságvesztésének letöltése idején nyitva lettek volna a zárkaajtók, de az alperes tényelőadást sem tett a zárkák nyitásának és zárásának időpontját illetően. Azt sem bizonyította, hogy melyik rabtársa és mikor dolgozott, és ő milyen programokon vehetett volna részt. Kifejtette, hogy egyébként nincs jelentősége annak, hogy nyitva voltak-e a zárkaajtók, dolgoztak-e zárkatársai, illetőleg milyen program lehetőségeket biztosított az alperes. Perköltség igényét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: költségrendelet) 2. § (1) bekezdésére alapította.

[3] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[4] Kifejtette, hogy a felperes napközben elhagyhatta a zárkáját, zárkatársainak egy része egyébként is dolgozott, ő maga pedig számos különböző foglalkozáson és szakkörön vehetett volna részt. A teljes létszám tehát a valóságban csak az esti zárástól a reggeli nyitástig tartózkodott a zárkában. Rámutatott, hogy az R1 137. § (1) bekezdésében előírt méretű alapterületet csak lehetőség szerint kellett biztosítani. Ezt a rendelkezést csak 2015. március 31-i hatállyal semmisítette meg az Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB), a büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: BV) intézetet pedig befogadási kötelezettség terheli. A programok biztosításával ellensúlyozta a zárka túlszűfoltóságából eredő hátrányokat, a részvétel lehetőségével azonban nem élt a felperes. Igényét nem érvényesítette panasz útján, csak az elévülési idő határán terjesztett elő keresetlevelet, azaz kármegelőzési, kárelhárítási, kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. Perköltségét 120.000 forint ügyvédi munkadíjban jelölte meg azzal, hogy képviselője nem köteles áfa fizetésére.

[5] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy a 2014. április 28. napjától 2015. április 22. napjáig tartó fogvatartása során nem biztosította számára folyamatosan a jogszabályban előírt mozgástérét. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500.000 forint sérelemdíjat, és annak 2014. november 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, valamint 370.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a le nem rótt 43.200 forint eljárási illetéket az állam viseli.

[6] Ítéletének indoklásában az AB 32/2014. (XI. 3.) számú határozatára (a továbbiakban: AB határozat) hivatkozással kifejtette, hogy az R1-ben és az R2-ben előírt minimális élet-, illetve mozgástér biztosítása hiányában olyan túlszűfoltóság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való emberhez méltó és őket megillető bánásmódot, így embertelennek, megalázónak minősül. Hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a

továbbiakban. EJEB) eseti döntéseire, amelyek számos esetben rögzítették, hogy az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt egyezmény (a továbbiakban: Római egyezmény) 3. cikkében tilalmazott embertelen, megalázó bánásmód fogalmát kimeríti a minimális mozgástér biztosításának hiánya. Túlszűfoltnak tekinthető az elhelyezés akkor, ha a személyes mozgástér kevesebb mint 3 m². Kifejtette, hogy az R1 előírásai a zárka alapterületére vonatkoznak, az előírt mozgásteret tehát ott kell biztosítani, ezért nincs jelentősége annak, hogy a fogvatartott napközben elhagyhatta-e a zárkáját, illetőleg, hogy zárvatárai dolgoztak-e. Ez utóbbi körben megjegyezte, hogy az alperes nem is bizonyította a zárvatársak munkavégzésének tényét.

[7] Kifejtette, hogy az alperes alaptalanul hivatkozott befogadási kötelezettségére, mert a jogszabály alapján az a kötelezettsége, hogy a BV intézetben betartsa az elhelyezésre vonatkozó szabályokat. Annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy a felperes fogvatartása alatt nem élt panasszal, mert jogszabály ad lehetőséget az ötéves elévülési határidőn belüli igényérvényesítésre. Köztudomású ténynek tekintette, hogy a minimális nagyságú mozgástér hiánya önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésére. Tévesnek találta azt az alperesi hivatkozást, hogy a minimális terület biztosítását csak lehetőségként írja elő a jogszabály. Személyiségi jogainak megsértése miatt tehát sérelem érte a felperest. Az annak kompenzálására szolgáló sérelemdíj összegét mérlegeléssel határozta meg a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése alapján. E körben figyelembe vette a jogsértés súlyát, a fogvatartás időtartamát és azt, hogy a felperes nagy létszámú zárkákban volt elhelyezve. A kamatfizetési kötelezettséget a Ptk. 6:48. § (1) bekezdésével indokolta.

[8] Mivel a felperes sérelemdíj iránti igényét nem találta nyilvánvalóan eltúlzottnak, ezért a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (2) és (3) bekezdésére hivatkozással kötelezte az alperest a költségrendelet 2. § (2) bekezdése alapján 370.000 forintra mérsékelt perköltség megfizetésére.

[9] Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, valamint a felperes másodfokú perköltségében marasztalását kérte.

[10] Fellebbezésének indokolásában anyagi jogi jogszabálysértésként a Ptk. 2:42. § (2) bekezdésének, 2:52. §-ának, 6:525. § (1) bekezdésének és az R1 137. §-ának megsértésére hivatkozott. A gyakorolni kért felülbírálati jogkört a Pp. 369. § (1) bekezdésében és (3) bekezdésének a), c) és d) pontjában jelölte meg. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes semmilyen többlet tényállási elemet nem adott elő a jogsértés rá gyakorolt hatása körében, kizárólag a túlszűfolttság objektív tényére hivatkozott. Ezt egyébként fogvatartása során nem is sérelmezte. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a BV intézeteket terhelő befogadási kötelezettséget és azt sem vizsgálta, hogy a felperesnek ténylegesen milyen mértékben kellett elszenvednie a zsűfolttságot. E körben ugyanis nem értékelte, hogy nappal kijöhetett a zárkából, továbbá zárvatársai dolgoztak, amelyet – az ítélet megállapításával szemben – bizonyított az elsőfokú eljárásban. Az erre vonatkozóan csatolt bizonyítékokat a felperes nem is tette vitássá.

[11] Rámutatott, hogy a Ptk. 2:52. § (1) bekezdés második fordulataként helyes értelmezése szerint sérelemdíj csak akkor jár, ha ténylegesen bekövetkezett a nemvagyonosi sérelem. E többletfeltételeket tehát a perben az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia, és a felperesnek bizonyítania kellett volna. Rámutatott, hogy az R1 137. § (1) bekezdésében megadott méretű mozgásteret csak lehetőség szerint kellett biztosítani, és ez a rendelkezés a felperes fogvatartásának idején – 23 nap kivételével – irányadó volt. A foglalkoztatási adatok, illetőleg a csatolt napirend körében utalt a Pp. 266. § (1) bekezdésére, mely alapján – a felperes vitatásának hiányában – azokat valóban kellett volna elfogadnia az elsőfokú

bíróságnak. Az EJE az 5747/10. (2014. január 9.) eseti döntésében (25. és 26. bekezdés) értékelte a zárkán kívül töltött idő mennyiségét a jogsértés megállapítása körében. A Ptk. 6:525. § (1) bekezdésében írt kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettség megsértéseként értékelendő, hogy a felperes nem terjesztett elő panaszt, nem vett részt a foglalkozásokon, nem dolgozott. Arra is hivatkozott, hogy a késedelmes igényérvényesítés folytán a felperes késedelmi kamatigényt nem érvényesíthet. A perköltség körében a Pp. 83. § (2) bekezdésének alkalmazását hiányolta, mely szerint a perköltséget csak a pervesztessége arányában köteles megtéríteni a pervesztés fél. Álláspontja szerint a megállapított perköltség azért is eltúlzott, mert, ha a beadványok szerkesztése körében 60.000 forintban találta megalapozottnak az igényt az elsőfokú bíróság, akkor a megállapítható perköltség csak 275.080 forintot tesz ki.

[12] A pertárgy értékét a másodfokú eljárásban 500.000 forintban jelölte meg. Másodfokú perköltségét a költségrendelet 3. §-a alapján kérte megállapítani azzal, hogy jogi képviselője nem tartozik áfa-körbe.

[13] Fellebbezési ellenkérelmében a felperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, és az alperes másodfokú perköltségében marasztalását kérte.

[14] Előadta, hogy a befogadási kötelezettségére a bírói gyakorlat alapján, a többlet tényállás előadásának hiányára pedig a Pp. 373. §-a alapján nem hivatkozhat az alperes, mert utóbbira az elsőfokú eljárásban sem hivatkozott. Megjegyezte azonban, hogy ilyen többlettényállás előadása a kúriai gyakorlat szerint szükségtelen is, az előírtnál kisebb élettér önmagában nem vagyoni sérelmet okoz. Egyébként a zárkák nagy létszámára hivatkozott is. Úgyszintén nem hivatkozott ellenkérelmében az alperes a szinteken történő szabad mozgás tényére, és ezt a Pp. már hivatkozott 373. §-a alapján nem is teheti meg. Ezzel kapcsolatban konkrét tényadatokat nem adott elő, a szabad mozgás általa kifejezetten vitatott tényét pedig nem bizonyította az elsőfokú eljárásban. Úgyszintén vitatta a zárkatársak foglalkoztatásának tényét is. A panasz, vagy a kérelem előterjesztésének hiánya nem releváns, erre részletesen nyilatkozott az elsőfokú eljárásban. Vitatta, hogy a zárka zsúfoltságával kapcsolatos hátrányokat az alperes kompenzálta volna és rámutatott, hogy a mozgástér hiánya önmagában személyiségi jogot sértő tény, ezen túl pedig nem kellett további hátrányt bizonyítania. A Kúria eseti döntéseire hivatkozással kifejtette, hogy az R1 137. § (1) bekezdését nem lehet akként értelmezni, hogy az csak opcionális lehetőség lenne az alperes számára. A kár bejelentésére vonatkozó kötelezettsége nem volt, ezt az ötéves elévülési időn belül megtehetette.

[15] A megállapított perköltség nem eltúlzott, az alperes tévesen számítja ki a 275.080 forint elsőfokú perköltséget, így ugyanis a keresetlevél megszerkesztésének felszámított és az elsőfokú bíróság által elfogadott költségét valójában nem vette figyelembe. Az elsőfokú bíróság a perköltség körében a Pp. 83. § (3) bekezdését alkalmazta. Másodfokú perköltségét a csatolt költségjegyzék szerint 40.000 forintban határozta meg.

[16] A fellebbezés megalapozott.

[17] Az ítéltábla megállapította, hogy a felperes az elsőfokú ítélet keresetét részben elutasító rendelkezése ellen nem, az alperes pedig a kereset teljes egészében való elutasítása

érdekében fellebbezett. Így tehát az előbbi rendelkezés – a Pp. 354. § (5) bekezdése alapján – fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. Ezt a másodfokú felülbírálat nem érintette.

[18] A felperes a megállapítási és sérelemdíj iránti kereseteit az alperes személyiségi jogot sértő magatartására, nevezetesen a megfelelő mértékű mozgástér biztosításának elmulasztására alapította. A keresetlevelében azt adta elő, hogy a rendelkezésére álló élettér 255 napon keresztül nem érte el a szükséges 4 m^2 -t, az egy főre eső mozgástér túlnyomóan $2,2\text{-}2,7 \text{ m}^2$ volt. Az eljárás későbbi szakaszában azt állította, hogy a szabadságvesztés büntetése idején a zárkákban 274 napon 4 m^2 alatt és további 240 napon $3,11 \text{ m}^2$ alatt volt az egy főre eső mozgástér. A 2014. évi előzetes letartóztatása idején 59 nap, a 2015. évi előzetes letartóztatásakor pedig 14 nap volt 4 m^2 alatt az egy főre eső mozgástér. Ezeknek a tényállításainak a bizonyítására az alperes által vezetett Panasz és Kártalanítási Tevékenység Támogató Rendszerből kinyert, a fogvatartása zárka adatait tartalmazó táblázatot csatolt. A kimutatás alapján nem állapítható meg, hogy az abban feltüntetett adatok a zárkák alapterületéből számított mozgástér vagy élettér méretei, de az elsőfokú bíróság – a felperes nyilatkozatának megfelelően – mozgástér méretnek tekintette azokat. Ezt állapította meg az ítélet alapjául szolgáló tényállásban és a rendelkező részében is.

[19] Az EJEb felperes által is hivatkozott ítélkezési gyakorlata szerint – melyet az AB határozat [39] pontja ismertet részletesen – a túlszűfolttság extrém szintje önmagában sérti a Római egyezmény 3. cikkében megfogalmazott tilalmat, míg kevésbé súlyos mértéke általában egyéb, a fogvatartás során fennálló körülmények negatív hatásaival együttesen okozza a 3. cikk sérelmét. Az EJEb túlszűfolttság megállapításánál alkalmazott mércéjének egyik objektív, számszerűsíthető eleme, hogy az ilyen ügyek vizsgálatánál figyelembe veszi a kínzás és az embertelen, vagy megalázó büntetések, vagy megalázó bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottságnak (CTP) a többszemélyes zárkában elhelyezett fogvatartottak minimális életterét 4 m^2 -ben meghatározó ajánlását. Ha az állapítható meg, hogy a zárka területéből az egy főre jutó élettér elérte a 4 m^2 -t, akkor a fogvatartás körülményei nem egyezményesértők. Ha az élettér a 3 m^2 -t nem éri el, az – az egyéb körülménytől függetlenül – olyan túlszűfolttságnak minősül, amely önmagában a 3. cikk sérelmét jelenti. A 3 és 4 m^2 közötti élettér esetén az EJEb többnyire egyezményesértést állapít meg, azonban jellemzően a fogvatartás egyéb körülményeinek, így például a zárkán kívül tölthető idő igen rövid tartamának, a zárkában tapasztalható magas hőmérsékletnek, az illemhely nem megfelelő elhelyezésének, vagy az ételmezés elégtelenségének is jelentőséget tulajdonít. Ebben az esetben ezeknek a körülményeknek és a túlszűfolttságnak az együttes hatása sérti az embertelen, vagy megalázó bánásmód tilalmát. Az AB határozat [58] bekezdése rámutatott arra is, hogy az EJEb által kidolgozott mérce számszerűsíthető elemei a zárka területéből egy főre jutó életteret a zárka berendezései és felszerelési tárgyai által elfoglalt területet is beleértve határozzák meg, míg az akkori magyar szabályozás [R1 137. § (2) bekezdés] a minimálisan biztosítandó mozgástér meghatározásakor figyelmen kívül hagyja ezt a területrészt.

[20] Az EJEb előzőekben ismertetett joggyakorlata tehát a 3. cikk alkalmazásában nem az R1 137. § és az R2 121. § perbeli időszakban hatályos (1) bekezdése szerinti mozgástérrel, hanem az ettől eltérő módon számítandó, ezért eltérő méretű életteret veszi figyelembe a túlszűfolttság tényének, mértékének megállapítása során. A perbeli esetben

azonban a felperes mozgástér adatokat adott elő, annak elégtelenségére alapította igényét. Azt nem is adta elő, hogy a rendelkezésre álló élettér mennyi volt, és az élettér kiszámításához szükséges tényeket sem közölte, így értelemszerűen e tények valóságának megállapítására bizonyítást sem indítványozott. Ebből következően azt sem lehetett megállapítani, hogy az alperes a felperes fogvatartásának ideje alatt nem biztosította a megfelelő mértékű étletteret, vagyis a jogsértés ténye nem volt megállapítható, következésképp a felperes sérelemdíjat sem követelhet.

[21] Mindezek alapján az alperes jogsértő magatartásának hiányában a felperest a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja és a 2:52. § (1) bekezdése szerinti jogkövetkezmények követeléséhez való jog nem illeti meg, ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította.

[22] Erre tekintettel a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperes helyett a felperest kellett perköltség fizetésre kötelezni. Ennek összegét az ítéltábla a költségrendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján állapította meg arra is figyelemmel, hogy az alperesi képviselő nyilatkozata szerint nem tartozik áfa-körbe. Ezen túlmenően a felperes a Pp. 101. §-a és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 74. § (3) bekezdése értelmében köteles külön felhívásra megfizetni az Itv. 67. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyi illetékfeljegyzési jogos perben le nem rótt kereseti illetéket is.

[23] Az alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a felperes a másodfokú eljárásban is pervesztes. Ezért a perrendtartás fent hivatkozott rendelkezései értelmében köteles a költségrendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján mérlegeléssel megállapított összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget, és az alperes által le nem rótt fellebbezési illetéket is megfizetni.

Budapest, 2021. október 7.

dr. Kollár Zoltán
bíró

dr. Gyuris Judit
a tanács elnöke

dr. Örkényi László
előadó bíró